

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО»**

Електронне видання

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА»**

(напрямок підготовки 6.030401 «Правознавство»
галузь знань 0304 «Право»
освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»)

Харків – 2012

Програма навчальної дисципліни «Теорія та практика застосування кримінального законодавства» / За ред. В.Я. Тація. – Харків: НУ «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. – 31с.

Програму підготували:
проф. Тацій В.Я.,
проф. Тютюгін В.І.,
доц. Демидова Л.М.,
доц. Гродецький Ю.В.

Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою Академії (протокол № 4 від 27 червня 2012 р.)

Затверджено Вченою радою академії
(протокол № 10 від 15 червня 2012 р.)

З М І С Т

Вступ	4
-------	---

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Розділ 1. Поняття та підстави кримінально-правової кваліфікації	5
Розділ 2. Кваліфікація за об'єктивними ознаками злочину	5
Розділ 3. Кваліфікація за суб'єктивними ознаками злочину	6
Розділ 4. Кваліфікація злочину з урахуванням стадії його вчинення	7
Розділ 5. Кваліфікація злочинів, вчинених у співучасті	7
Розділ 6. Кваліфікація множинності злочинів	8
Розділ 7. Кваліфікація діянь при звільненні від кримінальної відповідальності	8

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Розділ 8. Кваліфікація злочинів проти основ національної безпеки України	9
Розділ 9. Кваліфікація злочинів проти життя та здоров'я особи	9
Розділ 10. Кваліфікація злочинів проти волі, честі та гідності особи	11
Розділ 11. Кваліфікація злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	12
Розділ 12. Кваліфікація злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	12
Розділ 13. Кваліфікація злочинів проти власності	14
Розділ 14. Кваліфікація злочинів у сфері господарської діяльності	15
Розділ 15. Кваліфікація злочинів проти громадської безпеки	17
Розділ 16. Кваліфікація злочинів проти громадського порядку та моральності	19
Розділ 17. Кваліфікація злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	20
Розділ 18. Кваліфікація злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян	22
Розділ 19. Кваліфікація злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	24
Розділ 20. Кваліфікація злочинів проти правосуддя	26
Список рекомендованої літератури	29

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія та практика застосування кримінального законодавства» підготовлена на базі Кримінального кодексу України 2001 р. (із змінами та доповненнями) і має своїм завданням вивчення особливостей застосування кримінального законодавства як самостійної галузі права з урахуванням здобутків науки кримінального права та правозастосовної практики.

Програма включає в себе питання з Загальної та Особливої частин кримінального права України, які мають першочергове значення для кваліфікації злочинів. Всі питання згруповані у розділи. Послідовність викладення матеріалу всередині розділів не завжди співпадає з законом про кримінальну відповідальність, оскільки це зумовлено методикою вивчення відповідного матеріалу. Значною мірою це стосується питань з Особливої частини кримінального права, у викладанні яких використані теоретичні класифікації злочинів, які розроблені в науці. Формулювання окремих питань відповідають закону про кримінальну відповідальність і, як правило, доповнюються теоретичними питаннями, які стосуються узагальнення законодавчого матеріалу або його конкретизації, офіційного чи доктринального тлумачення закону, а також особливостей кваліфікації відповідних діянь. Послідовність викладення у Програмі окремих питань має важливе значення для оптимізації вивчення та засвоєння матеріалу.

У навчальному процесі Програма може бути використана при викладанні курсу навчальної дисципліни «Теорія та практика застосування кримінального законодавства» в різних формах навчального процесу: при читанні лекцій, проведенні практичних занять, колоквіумів, консультацій, в самостійній роботі студентів, а також при підготовці до складання заліків та іспитів.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Розділ 1. Поняття та підстави кримінально-правової кваліфікації

Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації.

Види кримінально-правової кваліфікації. Кваліфікація злочинів. Кваліфікація незлочинних діянь. Етапи кваліфікації злочинів. Формула кваліфікації.

Поняття та підстави кримінально-правової кваліфікації.

Фактична підстава кваліфікації злочинів.

Соціальна природа злочину. Історично мінливий характер поняття злочину. Криміналізація і декриміналізація суспільно небезпечних діянь.

Поняття злочину та його ознаки. Неприпустимість застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією.

Частина 2 ст. 11 КК та її значення для поняття злочину.

Місце злочину в системі правопорушень. Відмежування злочинів від інших правопорушень.

Класифікація злочинів за їх тяжкістю.

Юридична підстава кваліфікації злочинів.

Поняття закону про кримінальну відповідальність, його функції, специфічні риси та значення.

Структура Кримінального кодексу України. Диспозиції та санкції статей Особливої частини КК: поняття та види.

Тлумачення закону про кримінальну відповідальність.

Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі

Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі.

Визначення часу вчинення злочину. Прийняття закону про кримінальну відповідальність, його оприлюднення, набрання ним чинності та час припинення його чинності. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі. Проблема застосування проміжного закону про кримінальну відповідальність.

Чинність закону про кримінальну відповідальність в просторі.

Зміст територіального принципу. Поняття місця вчинення злочину. Зміст принципів громадянства, універсального, та реального.

Поняття і значення складу злочину як підстави кваліфікації злочинів.

Співвідношення понять злочину і складу злочину. Елементи і ознаки складу злочину. Види складів злочину.

Розділ 2. Кваліфікація за об'єктивними ознаками злочину

Кваліфікація за ознаками об'єкта злочину.

Поняття об'єкта злочину та його значення. Класифікація (види) об'єктів злочину, їх значення. Види безпосереднього об'єкту. Особливості кваліфікації за об'єктом злочину.

Кваліфікація за ознаками предмета злочину.

Поняття предмета злочину та його місце в структурі складу злочину. Відмінність предмета від об'єкта злочину. Способи описання предмета злочину у КК. Особливості кваліфікації за предметом злочину.

Кваліфікація злочину за ознаками потерпілого.

Поняття потерпілого. Види потерпілих. Потерпілий у системі ознак складу злочину. Особливості кваліфікації за ознаками потерпілого.

Кваліфікація злочину за ознаками об'єктивної сторони.

Поняття об'єктивної сторони злочину, її обов'язкові та факультативні ознаки. Значення об'єктивної сторони злочину.

Поняття та ознаки діяння, його види. Умови кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність.

Значення нездоланної сили, фізичного і психічного примусу для вирішення питання про кримінальну відповідальність за суспільне небезпечне діяння (дію чи бездіяльність).

Суспільне небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони злочину: поняття, види та значення. Злочини з матеріальним та формальним складами, значення такого поділу.

Причинний зв'язок у кримінальному праві та його значення. Види причинного зв'язку.

Спосіб, засоби, обстановка, місце, час вчинення злочину як факультативні ознаки, що характеризують об'єктивну сторону злочину, їх кримінально-правове значення.

Особливості кваліфікації за ознаками об'єктивної сторони злочину.

Розділ 3. Кваліфікація за суб'єктивними ознаками злочину

Кваліфікація за ознаками суб'єкта злочину.

Поняття суб'єкта злочину в кримінальному праві та його ознаки. Фізична особа як обов'язкова ознака суб'єкта. Проблема визнання юридичної особи суб'єктом злочину в науці кримінального права.

Осудність як обов'язкова ознака суб'єкта злочину. Поняття осудності та її критерії.

Поняття неосудності за кримінальним правом та її критерії. Формула неосудності. Правові наслідки визнання особи неосудною.

Обмежена осудність: поняття, значення, правові наслідки визнання особи обмежено осудною.

Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння, та її обґрунтування.

Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Загальний та знижений вік кримінальної відповідальності.

Види суб'єкта злочину: загальний і спеціальний суб'єкт злочину. Службова особа як спеціальний суб'єкт злочину: поняття, ознаки види.

Особливості кваліфікації за ознаками суб'єкта злочину.

Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони злочину.

Поняття суб'єктивної сторони злочину, її ознаки та значення.

Поняття вини та її значення.

Форми вини в кримінальному праві, їх значення для кваліфікації злочину.

Умисел та його види. Інтелектуальні та вольові ознаки прямого та непрямого умислу. Відмежування прямого умислу від непрямого. Спеціальні види умислу та їх значення для кваліфікації злочину.

Необережність та її види. Злочинна самовпевненість, її інтелектуальні та вольові ознаки. Відмежування злочинної самовпевненості від непрямого умислу.

Злочинна недбалість, її об'єктивний та суб'єктивний критерії.

Випадок (казус), його відмежування від злочинної недбалості.

Змішана (подвійна, складна) форма вини та її значення для кваліфікації злочину.

Мотив і мета як факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу злочину: їх поняття та значення для кваліфікації злочину.

Фактична та юридична помилки в кримінальному праві: поняття, види помилок та їх значення для кваліфікації злочину.

Особливості кваліфікації за ознаками суб'єктивної сторони злочину.

Розділ 4. Кваліфікація злочину з урахуванням стадії його вчинення

Поняття і види стадій вчинення злочину за КК України.

Закінчений та незакінчений злочин. Момент закінчення злочинів із матеріальним, формальним та усіченим складом.

Незакінчений злочин та його види.

Готування до злочину, його поняття та види. Відмежування готування до злочину від виявлення наміру.

Замах на злочин, його поняття та види. Відмежування замаху на злочин від готування до злочину та закінченого злочину.

Кримінальна відповідальність за незакінчений злочин. Її підстава.

Особливості кваліфікації закінченого й незакінченого злочинів.

Розділ 5. Кваліфікація злочинів, вчинених у співучасті

Поняття співучасті, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки.

Підстави кримінальної відповідальності співучасників та межі такої відповідальності.

Кваліфікація співучасті з урахуванням виду співучасника.

Кваліфікація діянь співучасників та їх відповідальність при різних формах співучасті.

Спеціальні питання відповідальності за співучасть у злочині.

Поняття посередньої винності (посереднього виконання, заподіяння). Особливості кваліфікації співучасті у злочинах зі спеціальним суб'єктом. Кваліфікація провокації злочину. Експес виконавця (співучасника), його види та значення для кваліфікації злочинів. Кваліфікація невдалого підбурювання та пособництва.

Причетність до злочину, її поняття та види. Відмежування причетності від співучасті. Особливості кваліфікації причетності до злочину.

Розділ 6. Кваліфікація множинності злочинів

Соціальна та юридична характеристика повторності, сукупності та рецидиву злочинів.

Одиничний злочин: види, поняття, ознаки.

Кваліфікація повторності злочинів.

Поняття повторності злочинів, ознаки, види та особливості кваліфікації.

Кваліфікація сукупності злочинів.

Поняття сукупності злочинів, ознаки, види та особливості кваліфікації.

Відмежування сукупності злочинів від одиничного злочину, повторності злочинів та конкуренції норм. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм.

Кваліфікація рецидиву злочинів.

Поняття рецидиву злочинів, ознаки, види та особливості кваліфікації.

Розділ 7. Кваліфікація діянь при звільненні від кримінальної відповідальності

Звільнення від кримінальної відповідальності: поняття, передумови, підстави та порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності. Види звільнення від кримінальної відповідальності та його наслідки. Загальні положення кваліфікації діянь при звільненні від кримінальної відповідальності.

Кваліфікація добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Особливості кваліфікації добровільної відмови співучасників злочину.

Кваліфікація діянь при звільненні від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Поняття дійового каяття. Передумови, підстави звільнення та особливості кваліфікації.

Кваліфікація діянь при звільненні від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Передумови, підстави звільнення та особливості кваліфікації.

Кваліфікація діянь при звільненні від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Передумови, підстави звільнення та особливості кваліфікації. Кримінально-правові наслідки порушення умов передачі на поруки.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Розділ 8. Кваліфікація злочинів проти основ національної безпеки України

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти основ національної безпеки України.

Кваліфікація дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Види дій. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація посягання на територіальну цілісність і недоторканність України. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація державної зради. Поняття державної зради. Склад злочину. Умови звільнення особи від кримінальної відповідальності за державну зраду.

Кваліфікація посягання на життя державного чи громадського діяча. Склад злочину. Відмежування від суміжних злочинів.

Кваліфікація диверсії. Поняття диверсії. Склад злочину. Відмежування диверсії від суміжних злочинів.

Кваліфікація шпигунства. Поняття шпигунства. Склад злочину. Відмежування цього злочину від державної зради. Умови звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила шпигунство.

Розділ 9. Кваліфікація злочинів проти життя та здоров'я особи

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти життя та здоров'я особи.

Кваліфікація злочинів проти життя

Вбивство: поняття та види.

Кваліфікація умисного вбивства. Поняття умисного вбивства та його види. Склад умисного вбивства без обтяжуючих і пом'якшуючих обставин.

Кваліфікація умисного вбивства при обтяжуючих обставинах. Види обтяжуючих обставин.

Кваліфікація умисного вбивства при пом'якшуючих обставинах, його види.

Кваліфікація умисного вбивства, вчиненого у стані сильного душевного хвилювання. Поняття сильного душевного хвилювання. Склад злочину. Відмежування від інших видів умисних вбивств.

Кваліфікація умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини. Склад злочину. Відповідальність співучасників цього злочину.

Кваліфікація умисного вбивства при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Поняття перевищення меж необхідної оборони та спеціальних видів необхідної оборони. Поняття перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Склад злочину.

Кваліфікація вбивства через необережність. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від умисного вбивства.

Кваліфікація доведення до самогубства. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація погрози вбивством. Склад злочину. Відмежування цього злочину від замаху на вбивство. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочинів проти здоров'я

Поняття, загальна характеристика та види злочинів проти здоров'я. Поняття тілесного ушкодження.

Кваліфікація умисного тяжкого тілесного ушкодження. Поняття умисного тяжкого тілесного ушкодження і його види. Критерії визнання тілесного ушкодження тяжким. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки умисного тяжкого тілесного ушкодження. Відмежування тяжкого тілесного ушкодження, внаслідок якого сталася смерть потерпілого, від умисного та необережного вбивства.

Кваліфікація умисного середньої тяжкості тілесного ушкодження. Поняття середньої тяжкості тілесного ушкодження. Критерії визнання тілесного ушкодження таким, що є середньої тяжкості. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація умисного тяжкого тілесного ушкодження, заподіяного у стані сильного душевного хвилювання. Поняття сильного душевного хвилювання (фізіологічного афекту). Склад злочину.

Кваліфікація умисного заподіяння тяжкого тілесного ушкодження у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Поняття перевищення меж необхідної оборони. Поняття перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Склад злочину.

Кваліфікація умисного легкого тілесного ушкодження. Поняття легкого тілесного ушкодження та його види. Критерії визнання тілесного ушкодження легким. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від інших злочинів проти здоров'я особи.

Кваліфікація необережного тяжкого або середньої тяжкості тілесного ушкодження. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація побоїв і мордування. Поняття побоїв і мордування. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від тілесних ушкоджень.

Кваліфікація катування. Поняття катування. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування катування від інших злочинів проти життя і здоров'я.

Кваліфікація зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація зараження венеричною хворобою. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочинів, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини, які вчинюються у сфері медичного обслуговування

Кваліфікація неналежного виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Склад злочину.

Кваліфікація незаконної лікувальної діяльності. Склад злочину.

Кваліфікація ненадання допомоги хворому медичним працівником. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення прав пацієнта. Склад злочину.

Кваліфікація незаконного проведення дослідів над людиною. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини. Склад злочину. Відповідальність за вилучення у людини її органів або тканин, незаконну торгівлю ними, участь у транснаціональних організаціях, які займаються такою діяльністю. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація насильницького донорства. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного розголошення лікарської таємниці. Поняття лікарської таємниці. Склад злочину.

Кваліфікація інших злочини, що становлять небезпеку для життя і здоров'я особи

Кваліфікація незаконного проведення абортів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація залишення в небезпеці. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Кваліфікація цього злочину у сукупності з іншими злочинами.

Кваліфікація ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від залишення в небезпеці.

Кваліфікація неналежного виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від залишення в небезпеці та інших суміжних злочинів.

Розділ 10. Кваліфікація злочинів проти волі, честі та гідності особи

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти волі, честі та гідності особи.

Кваліфікація незаконного позбавлення волі або викрадення людини. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація захоплення заручників. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування захоплення заручника від незаконного позбавлення волі або викрадення людини та катування.

Кваліфікація підміни дитини. Склад злочину.

Кваліфікація торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини. Склад злочину. Поняття експлуатації людини та уразливого стану особи. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація експлуатації дітей. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від експлуатації дітей.

Кваліфікація незаконного поміщення в психіатричний заклад. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Розділ 11. Кваліфікація злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Кваліфікація зґвалтування. Поняття зґвалтування. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від зґвалтування.

Кваліфікація примушування до вступу в статевий зв'язок. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від зґвалтування.

Кваліфікація статевих зносин з особою, яка не досягла статевої зрілості. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від зґвалтування та примушування до вступу в статевий зв'язок.

Кваліфікація розбещення неповнолітніх. Склад злочину. Вік потерпілої особи. Кваліфікуючі ознаки.

Розділ 12. Кваліфікація злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина

Поняття, загальна характеристика і види цих злочинів.

Кваліфікація злочинів проти виборчих прав громадян

Конституція України про охорону виборчих прав громадян.

Кваліфікація перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація фальсифікації виборчих документів, документів референдуму чи фальсифікації підсумків голосування, надання неправдивих відомостей до органів Державного реєстру виборців чи фальсифікації відомостей Державного реєстру виборців. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація голосування виборцем на виборчій дільниці більше ніж один раз. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного знищення виборчої документації або документів референдуму. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення таємниці голосування. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення порядку фінансування виборчої кампанії кандидата, політичної партії (блоку). Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення законодавства про референдум. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочини проти трудових прав громадян

Конституція України про профспілкові об'єднання, політичні партії, громадські організації та право громадян на працю.

Кваліфікація перешкоджання законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій. Склад злочину.

Кваліфікація перешкоджання законній професійній діяльності журналістів. Склад злочину. Відповідальність за переслідування журналіста.

Кваліфікація грубого порушення законодавства про працю. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація грубого порушення угоди про працю. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від грубого порушення законодавства про працю.

Кваліфікація примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку. Склад злочину.

Кваліфікація невиплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від грубого порушення угоди про працю. Умови звільнення особи від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація злочинів в сфері охорони права на об'єкти інтелектуальної власності

Конституція України про захист свободи творчості та інтелектуальної власності.

Кваліфікація порушення авторського права і суміжних прав Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від порушення авторського та суміжних прав.

Кваліфікація злочинів, що посягають на інші особисті права і свободи громадян

Конституція України про охорону особистих прав та свобод людини і громадянина.

Кваліфікація порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення недоторканності житла. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер. Склад злочину.

Кваліфікація порушення недоторканності приватного життя. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення права на отримання освіти. Склади злочинів.

Кваліфікація порушення права на безоплатну медичну допомогу. Склади злочинів.

Кваліфікація злочинів проти сім'ї

Кваліфікація ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування. Склад злочину.

Кваліфікація зловживання опікунськими правами. Склад злочину.

Кваліфікація розголошення таємниці усиновлення (удочеріння). Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконних дій щодо усиновлення (удочеріння). Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочинів проти свободи совісті

Конституція України про свободу світогляду і віросповідання громадян.

Кваліфікація пошкодження релігійних споруд чи культових будинків. Склад злочину.

Кваліфікація незаконного утримування, осквернення або знищення релігійних святинь. Склад злочину.

Кваліфікація перешкоджання здійсненню релігійного обряду. Склади злочинів.

Кваліфікація посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочині від злочинів проти здоров'я особи.

Розділ 13. Кваліфікація злочинів проти власності

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти власності. Об'єкт та предмет цих злочинів. Система злочинів проти власності.

Кваліфікація корисливих злочинів проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб

Поняття, загальна характеристика і види корисливих злочинів, пов'язаних з обертанням чужого майна на свою користь чи користь інших осіб.

Кваліфікація крадіжки. Поняття крадіжки. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація грабежу. Поняття грабежу. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування грабежу від крадіжки.

Кваліфікація розбою. Поняття розбою. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування розбою від грабежу.

Кваліфікація вимагання. Поняття вимагання. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування вимагання від грабежу та розбою.

Кваліфікація шахрайства. Поняття шахрайства. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування шахрайства від крадіжки та грабежу.

Кваліфікація привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів проти власності.

Кваліфікація інших корисливих злочинів проти власності

Поняття, загальна характеристика і види цих злочинів. Їх відмежування від корисливих злочинів, пов'язаних з обертанням чужого майна на свою користь чи користь інших осіб.

Кваліфікація викрадення електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від шахрайства.

Кваліфікація незаконного привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів проти власності.

Кваліфікація придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом. Склад злочину.

Кваліфікація некорисливих злочинів проти власності

Поняття, загальна характеристика і види цих злочинів.

Кваліфікація умисного знищення або пошкодження майна. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація умисного пошкодження об'єктів електроенергетики. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від диверсії.

Кваліфікація погрози знищення майна. Склад злочину.

Кваліфікація необережного знищення або пошкодження майна. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація порушення обов'язків щодо охорони майна. Склад злочину. Спеціальні ознаки суб'єкту злочину.

Кваліфікація самовільного зайняття земельної ділянки та самовільного будівництва. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Розділ 14. Кваліфікація злочинів у сфері господарської діяльності

Поняття, загальна характеристика і види злочинів у сфері господарської діяльності.

Кваліфікація злочинів у сфері кредитно-фінансової, банківської та бюджетної систем України

Кваліфікація виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту

або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного збору чи голографічних захисних елементів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація контрабанди. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів. Розмежування контрабанди як злочину та контрабанди як адміністративного правопорушення.

Кваліфікація нецільового використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація незаконного виготовлення, зберігання, збуту або транспортування з метою збуту підакцизних товарів. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація незаконного виготовлення, підроблення, використання або збуту незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація злочинів у сфері підприємництва, конкурентних відносин та іншої діяльності суб'єктів господарювання

Кваліфікація незаконного обігу дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація зайняття гральним бізнесом. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація фіктивного підприємництва. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація протидії законній господарській діяльності. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від вимагання.

Кваліфікація легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація умисного порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму. Склади злочинів.

Кваліфікація порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. Склад злочину.

Кваліфікація розголошення комерційної або банківської таємниці. Склад злочину.

Кваліфікація злочинів у сфері банкрутства

Кваліфікація доведення до банкрутства. Склад злочину.

Кваліфікація злочинів у сфері використання фінансових ресурсів та обігу цінних паперів

Кваліфікація шахрайства з фінансовими ресурсами. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація маніпулювання на фондовому ринку. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів. Склад злочину.

Кваліфікація порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів. Склад злочину.

Кваліфікація виготовлення, збуту та використання підроблених недержавних цінних паперів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного використання інсайдерської інформації. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація приховування інформації про діяльність емітента. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочинів у сфері обслуговування споживачів і захисту їх прав

Кваліфікація умисного введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції. Склад злочину.

Кваліфікація злочинів у сфері приватизації державного і комунального майна

Кваліфікація незаконної приватизації державного, комунального майна. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Розділ 15. Кваліфікація злочинів проти громадської безпеки

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти громадської безпеки.

Кваліфікація злочинів, пов'язаних зі створенням та діяльністю злочинних об'єднань

Кваліфікація створення злочинної організації. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація бандитизму. Поняття банди. Склад злочину. Відмежування бандитизму від суміжних злочинів.

Кваліфікація терористичного акту. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від диверсії.

Кваліфікація втягнення у вчинення терористичного акту. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація публічних закликів до вчинення терористичного акту. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація створення терористичної групи чи терористичної організації. Склад злочину. Відмежування від створення злочинної організації та організації озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб (бандитизму). Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація сприяння вчиненню терористичного акту. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація фінансування тероризму. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація завідомо неправдивого повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Поняття незаконних воєнізованих або збройних формувань. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цих злочинів від суміжних злочинів. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за ці злочини.

Кваліфікація нападу на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення. Склад злочину. Відмежування цього злочину від розбою, бандитизму.

Кваліфікація злочинів, пов'язаних із незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та радіоактивними матеріалами

Кваліфікація викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.

Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Склади злочинів. Кваліфікація цього злочину за сукупністю з іншими злочинами. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за ці злочини.

Кваліфікація незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація недбалого зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація незаконного поводження з радіоактивними матеріалами. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація незаконного виготовлення ядерного вибухового пристрою чи пристрою, що розсіює радіоактивний матеріал або випромінює радіацію. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація погрози вчинити викрадення або використати радіоактивні матеріали. Склади злочинів.

Кваліфікація злочинів, пов'язаних з порушення правил, що забезпечують громадську безпеку

Кваліфікація порушення правил поводження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення вимог режиму радіаційної безпеки. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного ввезення на територію України відходів і вторинної сировини. Склади злочинів.

Кваліфікація незаконного перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності, громадського порядку.

Умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Розділ 16. Кваліфікація злочинів проти громадського порядку та моральності

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти громадського порядку та моральності.

Кваліфікація злочинів проти громадського порядку

Кваліфікація групового порушення громадського порядку. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація масових заворушень. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку. Склад злочину. Відмежування цього злочину від злочинів проти основ національної безпеки України та злочинів проти громадської безпеки.

Кваліфікація хуліганства. Поняття хуліганства. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування хуліганства від групового порушення громадського порядку, масових заворушень та злочинів проти особи. Кваліфікація хуліганства за сукупністю з іншими злочинами.

Кваліфікація злочинів проти моральності

Кваліфікація наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація жорстокого поводження з тваринами. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація створення або утримання місць розпусти і звідництва. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією. Поняття сутенерства. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Кваліфікація цього злочину у сукупності з іншими злочинами.

Розділ 17. Кваліфікація злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Поняття, загальна характеристика і види злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення.

Кваліфікація злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення

Кваліфікація контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Поняття контрабанди. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів у сфері господарської діяльності та проти громадської безпеки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація посіву або вирощування снотворного маку чи конопель. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного виробництва, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збуту отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів. Склади злочинів. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за ці злочини.

Кваліфікація фальсифікації лікарських засобів або обігу фальсифікованих лікарських засобів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація злочинів, пов'язаних з незаконним заволодінням наркотичними засобами та іншими предметами, небезпечними для здоров'я населення, а також обладнанням для їх виготовлення

Кваліфікація викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів, заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація незаконного виготовлення, підроблення, використання чи збуту підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація незаконної видачі рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочинів, пов'язаних з незаконним вживанням наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення

Кваліфікація незаконного введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація схилення до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного публічного вживання наркотичних засобів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація організації або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконної організації або утримання місць для вживання одурманюючих засобів. Склад злочину.

Кваліфікація спонукання неповнолітніх до застосування допінгу. Поняття допінгу. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Розділ 18. Кваліфікація злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.

Кваліфікація злочинів у сфері використання державних символів

Конституція України про шанування державних символів.

Кваліфікація наруги над державними символами. Склади злочинів.

Кваліфікація незаконного підняття Державного прапора України на річковому або морському судні. Склад злочину.

Кваліфікація злочинів, пов'язаних з перешкоджанням діяльності громадських об'єднань громадян

Кваліфікація незаконного перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій. Склад злочину.

Кваліфікація захоплення державних або громадських будівель чи споруд. Поняття захоплення. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація злочинів проти представників влади, інших службових осіб та представників громадськості

Кваліфікація опору представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантованих вкладів фізичних осіб. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Рішення Конституційного Суду України від 18. 04. 2012 року. Відмежування від злочинів проти особи.

Кваліфікація втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація втручання у діяльність державного діяча. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація погрози або насильства щодо державного чи громадського діяча. Склади злочинів. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності та проти правосуддя.

Кваліфікація посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця. Поняття посягання на життя. Склад злочину. Співвідношення з умисним вбивством у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку.

Кваліфікація захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація погрози або насильства щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок. Склади злочинів. Відмежування цього злочину від злочинів проти життя та здоров'я особи.

Кваліфікація перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. Склади злочинів.

Кваліфікація умисного знищення або пошкодження майна службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація самовільного присвоєння владних повноважень або звання службової особи. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочинів у сфері використання документів і засобів отримання інформації

Кваліфікація викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від злочинів проти власності.

Кваліфікація підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів. Поняття офіційного документу. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів у сфері господарської діяльності.

Кваліфікація незаконного придбання, збуту або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від порушення таємниці листування, телеграфної або іншої кореспонденції.

Кваліфікація умисного пошкодження ліній зв'язку. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація інших злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

Кваліфікація одержання незаконної винагороди працівником державного підприємства, установи чи організації. Склад злочину. Відмежування від одержання хабара.

Кваліфікація примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від вимагання.

Кваліфікація самоправства. Поняття самоправства. Склад злочину.

Розділ 19. Кваліфікація злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Конституція України про підстави, межі та способи діяльності службових осіб. Значення кримінального права в боротьбі з корупцією.

Поняття, загальна характеристика і види злочинів у сфері службової діяльності. Поняття та види службових осіб.

Кваліфікація злочинів у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та інших службових осіб юридичних осіб публічного права

Кваліфікація зловживання владою або службовим становищем. Поняття службового зловживання. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем.

Кваліфікація перевищення влади або службових повноважень. Поняття та види перевищення влади або службових повноважень. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від зловживання владою або службовим становищем.

Кваліфікація одержання хабара. Поняття хабара. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Поняття вимагання хабара. Відмежування від інших злочинів, пов'язаних з одержанням неправомірної вигоди.

Кваліфікація незаконного збагачення. Поняття неправомірної вигоди. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від одержання хабара.

Кваліфікація пропозиції або давання хабара. Поняття хабара. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кваліфікація злочинів у сфері діяльності службових осіб юридичних осіб приватного права

Кваліфікація зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Поняття неправомірної вигоди. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем.

Кваліфікація перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Поняття та види перевищення повноважень. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від зловживання повноваженнями.

Кваліфікація комерційного підкупу службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Поняття неправомірної вигоди. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Поняття вимагання неправомірної вигоди. Відмежування від давання та одержання хабара. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за комерційний підкуп.

Кваліфікація злочинів у сфері діяльності представників влади, місцевого самоврядування та службових осіб юридичних осіб публічного або приватного права

Кваліфікація службового підроблення. Поняття службового підроблення. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Співвідношення із службовим зловживанням. Відмежування від інших злочинів, пов'язаних із підробкою документів.

Кваліфікація службової недбалості. Поняття службової недбалості. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від службового зловживання.

Кваліфікація зловживання впливом. Поняття неправомірної вигоди та осіб, уповноважених на виконання функцій держави. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація провокації хабара або комерційного підкупу. Поняття провокації. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Кваліфікація злочинів у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Кваліфікація зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Поняття осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, та неправомірної вигоди. Склад злочину. Кваліфі-

куючі ознаки. Відмежування цього злочину від зловживання владою або службовим становищем та зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

Кваліфікація підкупу особи, яка надає публічні послуги. Поняття неправомірної вигоди. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Поняття вимагання неправомірної вигоди. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Розділ 20. Кваліфікація злочинів проти правосуддя

Конституція України про основні принципи та порядок здійснення правосуддя в Україні.

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти правосуддя.

Кваліфікація злочинів, які посягають на відносини, що забезпечують реалізацію конституційних принципів здійснення правосуддя

Кваліфікація завідомо незаконних затримання, приводу, арешту або тримання під вартою. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки. Відмінність від злочинів проти волі особи.

Кваліфікація притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація порушення права на захист. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Кваліфікація втручання в діяльність судових органів. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконного втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація втручання в діяльність захисника чи представника особи. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація злочинів, які посягають на відносини, що забезпечують охорону життя, здоров'я, особисту безпеку та власність суддів, народних засідателів, присяжних та інших учасників судочинства

Кваліфікація посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя. Поняття посягання на життя. Склад злочину. Співвідношення з умисним вбивством.

Кваліфікація посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги. Поняття посягання на життя. Склад злочину. Співвідношення з умисним вбивством.

Кваліфікація погрози або насильства щодо судді, народного засідателя чи присяжного. Склади злочинів. Відмежування від суміжних злочинів.

Кваліфікація погрози або насильства щодо захисника чи представника особи. Склади злочинів. Відмежування від суміжних злочинів.

Кваліфікація умисного знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від знищення або пошкодження майна як злочину проти власності.

Кваліфікація умисного знищення або пошкодження майна захисника чи представника особи. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від знищення або пошкодження майна як злочину проти власності.

Кваліфікація злочинів, які посягають на відносини, що забезпечують одержання достовірних доказів та істинних висновків у справі

Кваліфікація примушування давати показання. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація завідомо неправдивого показання. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація відмови свідка від давання показань або відмови експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків. Склад злочину. Умови, що виключають відповідальність особи за відмову давати показання.

Кваліфікація перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку. Склад злочину.

Кваліфікація злочинів, які посягають на відносини, що забезпечують своєчасне розкриття та припинення злочинних посягань

Кваліфікація невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист. Склад злочину.

Кваліфікація розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація невиконання слідчим вказівок прокурора. Склад злочину.

Кваліфікація розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування. Склади злочинів. Відмежування від суміжних злочинів.

Кваліфікація приховування злочину. Склад злочину. Співвідношення з співучастю у злочині. Особи, які не підлягають кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування злочину.

Кваліфікація порушення правил адміністративного нагляду. Склад злочину.

Кваліфікація злочинів, які посягають на відносини, що забезпечують належне виконання судових актів, і призначених ними засобів впливу

Кваліфікація невиконання судового рішення. Склади злочинів. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація незаконних дій щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від заволодіння майном шляхом привласнення, розтрати або зловживання службовим становищем.

Кваліфікація ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі. Склади злочинів.

Кваліфікація умисного невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості. Склад злочину. Відмежування цього злочину від невиконання судового рішення.

Кваліфікація ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі. Склади злочинів. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів проти правосуддя.

Кваліфікація злісної непокори вимогам адміністрації установи виконання покарань. Склад злочину. Відмежування цього злочину від хуліганства.

Кваліфікація дій, що дезорганізують роботу установ виконання покарань. Склад злочину.

Кваліфікація втечі з місця позбавлення волі або з-під варти. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кваліфікація втечі із спеціалізованого лікувального закладу. Склад злочину. Відмежування цього злочину від суміжних злочинів.

Список рекомендованої літератури

Основні літературні джерела:

Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-е вид., перероб. і допов. – Х.: Право, 2010.

Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-е вид., перероб. і допов. – К.: Право, 2010.

Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін. За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Видання четверте, доповнене. – Х.: ТОВ «Одіссей». – 2008.

Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973-2011 роки) / Упоряд.: Ю.М. Грошевий, О.В. Капліна, В.І. Тютюгін. – Х.: Право, 2011.

Практика судів України з кримінальних справ (2001-2005) / За заг. ред. В.Т. Малдяренка, В.В. Сташиса; Укладачі: В.В. Сташис, В.І. Тютюгін. – К.: Юрінком Інтер, 2005.

Практика судів України з кримінальних справ (2006-2007) / Укладачі: В.В. Сташис, В.І. Тютюгін; За заг. ред. В.В. Сташиса. – К.: Юрінком Інтер, 2008.

Практика судів України в кримінальних справах (2008-2011) / Укладач В.І. Тютюгін; За заг. ред. В.Я. Тація. – Х.: Одіссей, 2011.

Додаткова література:

Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. – Х.: Право, 2000.

Байда А.А. Уголовная ответственность за незаконную лечебную деятельность / Под научн. ред. проф. Тютюгина В.И. – Х.: Одиссей, 2009.

Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності. – К.: Атіка, 2004.

Борисов В.И., Куц В.Н. Преступления против жизни и здоровья: вопросы квалификации. – Харьков: НПКФ «КОНСУМ», 1995.

Володіна О.О. Кримінальна відповідальність за викрадення людини. – Х.: СПД-ФО Чальцев О.В., 2005.

Горностаї А.В. Кримінальна відповідальність за замах на злочин : монографія / А.В. Горностаї. – Х. : Юрайт, 2013.

Гринчак С.В. Кримінальна відповідальність за незаконну трансплантацію органів або тканин людини / Наук. ред. Л.В. Дорош. – Х.: Право, 2011.

Гуторова Н.О. Кримінально-правова охорона державних фінансів України. – Х.: Вид. Нац. ун-ту внутр. справ. – 2001.

Демидова Л.М. Кримінальна відповідальність за створення злочинної організації. – Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2005.

Зайцев О.В. Обмежена осудність у кримінальному праві України. – Харків: Х., Майдан, 2007.

Зинченко И.А. Составные преступления. – Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2005.

Зінченко І. О. Види множинності злочинів: кримінально-правовий зміст і співвідношення : науковий нарис / за наук. ред. проф. Тютюгіна В.І. – Х. : Вид-во «Юрайт», 2012.

Зінченко І.О. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина / Аналіз законодавства і судової практики/. – Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2007.

Зінченко І.О., Тютюгін В.І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання / За заг. ред. В.І. Тютюгіна. – Х.: «ФІНН», 2008.

Зінченко І.О., Тютюгін В.І. Одиначні злочини: поняття, види кваліфікація. – Х.: «ФІНН», 2010.

Киричко В. М., Перепелиця О. І. Злочини у сфері господарської діяльності за Кримінальним кодексом України та в судовій практиці: науково-практичний коментар / В. М. Киричко, О. І. Перепелиця; за заг. ред. В.Я. Тація. – Х.: Право, 2010.

Киричко В. М. Практичний посібник з кримінального права України. — Х.: «ФІНН», 2010.

Кривоченко Л.М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України. – К.: Юрінком Інтер, 2010.

Кримінальна відповідальність за незаконне проведення дослідів над людиною : монографія / В.М. Куц, С.В. Гізімчук, В.О. Єгорова. – Харків : Юрайт, 2012.

Лемешко О.М. Кримінально-правова оцінка потурання вчиненню злочину. – Х.: ФІНН, 2003.

Лемешко О.Н. Кримінально-правова оцінка легалізації наркодоходів. – Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2004.

Маслак Н.В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину. – Х.: Право, 2010.

Панов Н.И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. – Х.: Вища школа. – 1982.

Пономаренко Ю.А. Чинність і дія кримінального закону в часі. – К.: Атіка, 2005.

Проблеми забезпечення ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні: монографія /кол. авт; за заг. ред. В.І. Борисова, В.С. Зеленецького. - Х.: Право, 2010. (розділ 2)

Радутний О.Е. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. – Х.: «Ксілон», 2008.

Самощенко І.В. Поняття угрози в уголовном правe. – Харьков: Издатель СПД ФЛ Вапнярчук Н.М., 2005.

Сташис В.В., Бажанов М.І. Особа – під охороною кримінального закону. – Х.: Право. – 1996.

Тацій В.Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. – Х.: Вища школа. – 1988.

Тацій В.Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: Навч. посібник. – Х.:УкрЮА. – 1994.

Тютюгін В.І., Борисов В.І., Гродецький Ю.В., Козак В.А., Орловський Р.С., Радутний О.Е., Шевченко Є.В. Злочини проти правосуддя: навч. посіб. За заг. ред. проф. Борисова В.І., проф. Тютюгіна В.І. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011.

Устименко В.В. Квалификация преступлений со специальным субъектом: Учеб. пособие. – Киев, УМК ВО при Минвузе УССР, 1988.

Устименко В.В. Специальный субъект преступления. – Х.: Вища школа, 1989.

Ус О.В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину. – Х.: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007.

Харитонова О.В. Кримінально-правові погляди О.Ф. Кістяківського: наукова спадщина та її значення для сучасних кримінально-правових досліджень. – Х.: Право, 2010.

Шевченко Є.В. Злочини з похідними наслідками. – Х.: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2005.

Шепітько М.В. Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання / За ред. В.І. Борисова. – Х.: Видавнича агенція «Апостіль», 2012.

Ярмыш Н.Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ). – Х.: Право. – 2003.